Adroddiad i'r:	**Cabinet**
Dyddiad y Cyfarfod:	**30 Medi 2014**
Aelod Arweiniol / Swyddog:	**Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill / Paul McGrady**
Awdur yr Adroddiad:	**Richard Weigh, Prif Gyfrifydd**
Teitl:	**Adroddiad Cyllid**

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb ac arbedion refeniw'r Cyngor fel y cytunwyd ar gyfer 2014/15. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol bresennol y cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Aelodau i nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2014/15 a'r cynnydd yn erbyn strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni.

Aelodau'n cymeradwyo'r gwaith o greu Cronfa Offer Newydd ar gyfer y Gwasanaethau Hamdden. Byddai dyraniadau i'r gronfa yn amodol ar gymeradwyaeth pellach gan y cabinet.

Mae'r aelodau'n cymeradwyo'r trosglwyddiad o £30k i Gronfa Gwasanaeth y Crwner a fydd yn helpu i hwyluso gostyngiad yn y gyllideb yn y blynyddoedd i ddod.

4. Manylion am yr adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw'r cyngor ar gyfer 2014/15 a nodir yn (Atodiad 1). Cyllideb refeniw net y cyngor yw £188m (£192m yn 13/14). Mae'r sefyllfa ar gyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol yn rhoi rhagolwg gorwariant o £114k. Caiff naratif pellach ei amlinellu isod. Cytunwyd ar arbedion o £7.1m fel rhan o'r gyllideb ac ar hyn o bryd, cymerir yn ganiataol eu bod wedi'u cyflawni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sail i weithgaredd ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Beth fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae naratif gwasanaeth perthnasol yn cael ei ddangos yn y paragraffau canlynol.

Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden - Y rhagolwg presennol yw cael cyllideb gytbwys, gyda lefelau incwm yn fwy na'r cyllidebau yn y safleoedd hamdden o tua £60k. Os bydd y duedd hon yn parhau ac y cedwir costau o fewn y gyllideb, yna mae'n debygol y bydd y cynigion arbedion gan y Cyngor a gaiff eu cyflwyno ar gyfer 15/16 yn cael eu gwireddu'n gynnar. Yn wyneb y ffaith mai strategaeth y gyllideb yw gweithio tuag at gyllideb net o sero ar gyfer canolfannau hamdden, byddai'n ddoeth creu 'Cronfa Offer Newydd " er mwyn galluogi i ariannu eitemau offer cyffredinol yn y dyfodol. Gallai unrhyw dan wariant o 14/15 cael ei glustnodi ar gyfer y diben hwn. Bydd hyn yn helpu i leihau'r risg sy'n gysylltiedig â symud i gyllideb net o ddim ar gyfer canolfannau hamdden.

Mae Canolfan Fowlio Gogledd Cymru bellach wedi ail-agor ers dechrau mis Medi 2014. Ar y cam hwn, tybir y bydd unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â gweithredu'r cyfleuster dros fisoedd y gaeaf yn cael eu gosod yn erbyn incwm gan aelodau, ymwelwyr a gan y bwyd a diod sydd ar gael.

Cefnogaeth Cwsmeriaid ac Addysg - swydd wag yn dwyn i gyfrif y tanwariant net bach o £26k a ragwelir.

Gwella Ysgolion a Chynhwysiant – mae gwaith manwl yn mynd rhagddo i ddarparu amcangyfrif cadarn ar gyfer gwasanaethau Y Tu Allan i'r Sir ac Adennill. Mae'r cyllidebau hyn wedi tanwario yn ddiweddar, fodd bynnag, maent yn parhau i fod yn gyfnewidiol gan eu bod yn seiliedig ar niferoedd disgyblion a thrafodaethau rhwng awdurdodau. Bydd sefyllfa fanylach ar gael y mis nesaf pan fydd effaith y newidiadau a wnaed yn y flwyddyn ysgol newydd wedi ei deall yn llawn.

Gwella Busnes a Moderneiddio - Er bod y gwasanaeth yn dangos nad oes unrhyw anghydfod ar hyn o bryd, mae ansicrwydd ynghylch amseriad y gwariant yn y meysydd canlynol:

- Mae nifer o waith ailstrwythuro gwasanaethau yn cael eu datblygu ar hyn o bryd. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn symud ymlaen yn gynt nag eraill ac felly yn cynhyrchu arbediad yn ystod y flwyddyn 2014/15.
- Mae'r strategaeth TG yn cynnwys lefel uchel o fuddsoddiad, ond mae gwariant yn dibynnu ar gynnydd ac amseriad nifer o brosiectau.

Mae'r cyllidebau **Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd** wedi cael eu huno i adlewyrchu'r strwythur rheoli corfforaethol diweddaraf.

Gwasanaethau Priffyrdd a'r Amgylchedd - fel y nodwyd mewn adroddiadau blaenorol, mae'r gwasanaeth yn wynebu nifer o bwysau a

risgiau yn 2014/15. Amcangyfrifir ar hyn o bryd y bydd y gwasanaeth yn gorwario o £313k er y bydd y gwasanaeth yn parhau i geisio nodi camau rheoli i gynnwys y pwysau hwn o fewn y gyllideb gyffredinol. Y prif feysydd o bryder yw:

- Mae’r gorwariant o £171k yn y Gwasanaeth Cludiant Ysgol yn parhau i fod yn seiliedig ar nifer o ragdybiaethau a dim ond pan fydd gofynion cludiant disgyblion tymor ysgol newydd yn hysbys y bydd amcanestyniad manwl gywir ar gael. Mae Grŵp Gorchwyl a Gorffen hefyd yn gweithio tuag at nodi atebion parhaol i'r broblem hon ar hyn o bryd.

- Mae'r gostyngiad mewn incwm o barcio a welwyd yn ystod 2013/14 (yn bennaf yn y Rhyl a Phrestatyn oherwydd y parcio am ddim a’r gwaith o ail-leoli storfeydd allweddol ym Mharc Prestatyn) wedi parhau drwy'r haf ynghyd â'r gostyngiad parhaus mewn incwm Rhybudd Talu Cost. Ar hyn o bryd, mae'r gwasanaeth yn canolbwyntio ar y meysydd canlynol er mwyn ceisio â lliniaru’r gorwariant:
    - Rheoli perfformiad y staff gorfodi’n well er mwyn cynyddu incwm RhTC.
    - Mae costau gweithredol yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd i geisio gwneud iawn am effaith y gostyngiad mewn incwm ymhellach.
    - Caiff tariffau prisio ar gyfer y meysydd parcio eu hadolygu fel rhan o'r adolygiad traffig a pharcio parhaus sy'n cael ei gynnal yn sgil y Strategaeth Uchelgais Economaidd.

Gwasanaethau Oedolion a Busnes - y rhagolwg cyfredol ar gyfer 2014/15 yw cadw cyllideb gytbwys ond mae’n cynnwys nifer o ddyraniadau cyllid untro (gan gynnwys cyllid refeniw o £1.1m fel rhan o'r Gronfa Gofal Canolraddol a’r balansau o £136k a ddygwyd ymlaen).

Ar y cam hwn tybir y bydd holl ddyraniad cyllid y cyngor yn cael ei wario yn y flwyddyn ariannol gyfredol. O ystyried faint o arian untro a ddefnyddir yn y gwasanaeth eleni, mae'n debygol y gallai tanwariant ymddangos os bydd prosiectau’n llithro ac na fydd y galw am wasanaeth yn cynyddu’n sylweddol.

Ysgolion - ar ddiwedd mis Awst yr amcanestyniad ar gyfer balansau ysgolion yw £2.951m, sy'n ostyngiad o £941k ar y balansau a ddygwyd ymlaen o 2013/14 (£3.892m). Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd y gyllideb nad yw’n ddirprwyedig yn tanwario o £82k. Mae'r rhagamcan hwn yn seiliedig ar yr holl ddefnyddiau hysbys o'r cyllidebau wrth gefn canolog.

Rhagwelir y bydd tanwariant o £170k ar gyllidebau **corfforaethol**. O hyn, mae £30k yn ymwneud â'r gwasanaeth Crwner. Dyma ail flwyddyn y Gwasanaeth Crwner cyfunol a chaiff y gyllideb hanesyddol ei hadolygu a'i hystyried ar gyfer arbedion effeithlonrwydd posibl ar gyfer y flwyddyn nesaf. Gofynnir am gymeradwyaeth i drosglwyddo £30k i Gronfa’r Crwneriaid (yn unol â throsglwyddiad y llynedd). Sefydlwyd y gronfa hon i ganiatáu unrhyw amrywiadau o ran costau’r Crwner yn y dyfodol, gyda'r bwriad o leihau'r gyllideb o bosibl. Mae'r gweddill yn ymwneud â thanwariannau ar ddarpariaethau cyllideb ynni canolog a gaiff ei dorri yn 2015/16 fel y cytunwyd

fel rhan o broses y gyllideb. Tybir y bydd unrhyw danwariant arall yn cyfrannu at ariannu'r Cynllun Corfforaethol.

Cronfeydd arian parod y **Cynllun Corfforaethol** ar ddechrau 2014/15 oedd £14.4m. Gan ganiatáu ar gyfer cyllid a gwariant amcanol yn ystod y flwyddyn, amcangyfrifir mai balans y Cynllun Corfforaethol ar ddiwedd y flwyddyn fydd £15.6m.

Cyfrif Refeniw Tai (HRA). Mae'r sefyllfa refeniw diweddaraf yn rhagdybio cynnydd mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £83k o'i gymharu â chynnydd gyllidebu o £163k. Mae'r gyllideb refeniw yn rhagdybio y caiff £943k ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf. Gwariant y Cynllun Cyfalaf Tai a ragwelir yw £6.1m.

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Awst, cyfanswm benthyca’r cyngor oedd £150.750m ar gyfradd gyfartalog o 5.51%. Roedd balansau buddsoddi yn £39.1m ar gyfradd gyfartalog o 0.58%. Mae adroddiad llawn ar Reoli'r Trysorlys ar raglen y Cabinet.

Adroddwyd adroddiad manwl ar **Gynllun Cyfalaf** y cyngor i'r Cyngor Sir ar 9 Medi ac ni chaiff ei ailadrodd yn yr adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau’r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd ar gyfer y penderfyniad?

Cyflwynwyd crynodeb EqIA i'r Cyngor i gefnogi'r arbedion yn y gyllideb eleni.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda’r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Cyn cael eu cymeradwyo gan y Cyngor Sir, cafodd yr arbedion eu cytuno gyda'r Penaethiaid Gwasanaeth a’r Aelodau Arweiniol, eu cyflwyno mewn gweithdai cyllideb aelodau a'u dosbarthu i staff. Trafodwyd y cynigion i fantoli'r gyllideb yn fanwl yn y gweithdai i aelodau a rhoddwyd y cyfle i’r aelodau godi materion cyn i'r adroddiad terfynol fynd i'r Cyngor. Cafodd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ddiweddariadau rheolaidd gan fod ganddo rôl oruchwylio o ran proses y gyllideb.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid.

Mae'n bwysig bod gwasanaethau’n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben yn ystod y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun sefyllfa ariannol y tymor canolig, yn enwedig o ystyried maint y gostyngiadau i’r gyllideb sy'n ofynnol yn ystod y ddwy neu’r tair blynedd nesaf.

10. Pa risgiau sy’n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a bydd methu â chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn rhoi pwysau pellach ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y dyfodol. Bydd

monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae gofyn i awdurdodau lleol o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 i wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn gywir.